

HOMENAJE AL PROFESOR FLORIAN ŚMIEJA

Coordinadores

BEATA BACZYŃSKA

ŁUKASZ SMUGA

Prof. Florian Śmieja durante la ceremonia de concesión del título de doctor *honoris causa* de la Universidad de Wrocław. Fot. Jerzy Katarzyński

Florian Śmieja — doktor *honoris causa* Uniwersytetu Wrocławskiego

Otrzymujący dziś tytuł doktora *honoris causa* Uniwersytetu Wrocławskiego profesor Florian Śmieja urodził się 22 sierpnia 1925 roku w Kończycach na Górnym Śląsku. Jego rodzice po plebiscycie 1921 roku opuścili rodzinną Opolszczyznę i zamieszkali w granicach Polski. Florian Śmieja naukę rozpoczętą w Kończycach kontynuował w Tarnowskich Górach w Gimnazjum im. księcia Jana Opolskiego, w którym do wybuchu wojny ukończył dwie klasy. W 1940 roku został wywieziony na roboty przymusowe do Meklemburgii. Pod koniec wojny znalazł się w Belgii, gdzie — po wkroczeniu wojsk alianckich — zaciągnął się do polskiego wojska. Po wojnie uzupełnił wykształcenie w polskim gimnazjum i liceum dla zdemobilizowanych żołnierzy w Szkocji. Po uzyskaniu matury w 1947 roku znalazł się w Irlandii; tam w University College w Cork studiował filologię angielską i hiszpańską, uzyskując dyplom w 1950 roku. Prof. Jerzy Pietrkiewicz zaproponował mu asystenturę w katedrze literatury polskiej w School of Slavonic and East European Studies w Londynie. Florian Śmieja kontynuował równoległe studia magisterskie w londyńskim King's College, uzyskując w 1955 roku tytuł magistra filologii hiszpańskiej, a siedem lat później, w 1962 roku, stopień doktora, po złożeniu rozprawy pod tytułem *Antonio de Ledesma and the Rise of the Religious Concept*, napisanej pod kierunkiem Alexandra A. Parkera. W latach 1958–1963 Florian Śmieja był wykładowcą języka hiszpańskiego w London School of Economics, po doktoracie wykładał literaturę hiszpańską na Uniwersytecie w Nottingham. W 1969 roku przeniósł się wraz rodziną do Kanady, gdzie w 1970 roku objął katedrę literatury hiszpańskiej w University of Western Ontario w kanadyjskim London. Do przejścia na emeryturę (1991) kierował sekcją hiszpańską w departamencie języków i literatur nowożytnych na tym uniwersytecie. Mieszka w Mississauga z żoną Zofią z Poniatowskich, w Kanadzie żyją i pracują ich dzieci — Anna, Barbara, Marek i Juliusz.

Na początku lat 90. prof. Florian Śmieja, z inicjatywy prof. Piotra Sawickiego, nawiązał stałą współpracę z Uniwersytetem Wrocławskim, wspierając wiedzą i doświadczeniem młody zespół Zakładu Iberystyki w Instytucie Filologii Romańskiej. Od roku akademickiego 1991/92 do 1996/97 przebywał corocznie we Wrocławiu, prowadząc w semestrze letnim wykłady i seminaria

z literatury hiszpańskiej i latynoamerykańskiej w Instytucie Filologii Romańskiej oraz zajęcia dotyczące literatury emigracyjnej w Instytucie Filologii Polskiej.

Profesor Florian Śmieja jako hispanista jest przedstawicielem angielskiej szkoły studiów hispanistycznych, która na przełomie lat 50. i 60. ubiegłego wieku przeżywała swój okres świetności. Jest uczniem Alexandra A. Parkera oraz Edwarda M. Wilsona, których prace zapoczątkowały nową epokę w studiach nad literaturą i kulturą hiszpańskiego baroku. Profesor Florian Śmieja wpisał się w reprezentowany przez nich nurt badań nad hiszpańskim konceptyzmem oraz dramaturgią hiszpańskiego Złotego Wieku. Współpracował z hiszpańskimi wydawnictwami jako edytor tekstów dawnej literatury hiszpańskiej, opracował m.in. wydanie dramatu Cervantesa *El rufián dichoso* (Zaragoza, Clásicos Ebro, 1977) oraz sztuki hagiograficznej Agustína Moreto *El lego del Carmen* (Salamanca, Anaya, 1970). Charakterystyczny rys badań prof. Śmiei stanowi podejmowanie wątków komparatystycznych. Wskazywanie na filiacje polskie w literaturze hiszpańskiej traktował jako swoją misję, wyniki badań publikując w czasopismach hispanistycznych i filologicznych o zasięgu światowym: „Bulletin of Hispanic Studies”, „The Modern Language Review”, „Hispanic Review”, „Romance Notes”, „Revista Canadiense de Estudios Hispánicos”, „Revista de Literatura”, „Archivo Hispalense”, „Kwartalnik Neofilologiczny”. Śledził ślady najwcześniejszych tłumaczeń i adaptacji hiszpańskiej literatury na język polski oraz obecność polskich tematów w literaturze hiszpańskiej, w tym obrazy polskich świętych, którzy stali się bohaterami hiszpańskich dramatów w XVII wieku. W madryckiej Bibliotece Narodowej odnalazł rękopis sztuki o św. Kazimierzu, przypisywany Agustínowi Moreto, i opublikował go (*Antes morir que pecar*, London, University of Western Ontario, 1992). Profesor Śmieja dokumentował także recepcję hiszpańskich dramatów w Polsce, docierając do tekstów uznawanych za zaginione, w tym do pierwszego polskiego przekładu *Życia snem* Calderóna, którego premiera odbyła się we Lwowie w 1826 roku. Publikował przekłady polskich relacji i pamiętników z podróży, w których opisywano Hiszpanię lub spotkania z Hiszpanami, m.in. anonimowy dziarsz z podróży do Hiszpanii w 1595 oraz dziennik podróży Stefana Paca, towarzyszącego królewiczowi Władysławowi Wazie w podróży po Europie w latach 1624-1625.

Pracę naukową i dydaktyczną profesor Śmieja łączył z działalnością na rzecz upowszechniania literatury hiszpańskiej w polskiej – krajowej i emigracyjnej – prasie literackiej. Współpracował m.in. z londyńskimi „Wiadomościami” i „Życiem Akademickim”, paryską „Kulturą”, kanadyjskim „Związkowcem”, po 1956 roku nawiązał kontakt z polskimi czasopismami krajowymi: od lat 60. publikował m.in. na łamach „Więzi”, „Tygodnika Powszechnego”, w latach 90. współpracował z czasopismem „Śląsk”, wrocławską „Odrą”. Jest autorem licznych przekładów literatury hiszpańskiej i hispanoamerykańskiej – wierszy, dramatów, opowiadań, powieści. W okresie współpracy profesora Śmiei z Uniwersytetem Wrocławskim ukazały się m.in. dwujęzyczne wydanie anonimowej noweli hiszpańskiej z XVI wieku

Abencerrag. Historia Abindarraeza i pięknej Haryfy (Wrocław, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 1995), pełne wydanie miniatur poetyckich prozą Juana Ramóna Jiménez *Srebroń i ja* (Wrocław, Wydawnictwo Waclaw Bagiński, 1997), meksykańska powieść pt. *Zadumana* Juana Goytortúy, oraz *Legendy i listy literackie* hiszpańskiego romantyka, Gustavo Adolfo Bécquera (Wrocław, Wydawnictwo Waclaw Bagiński, 2000). W 1988 roku ukazał się w Kanadzie zbiór *Poezji arabsko-andaluzyjskich*, w pięć lat później wznowiony nakładem katowickiego Centrum Kultury. Wcześniej, od lat 70., profesor Śmieja współpracował z Wydawnictwem Literackim, które wydało w jego przekładzie powieść *Gniew* Mariano Azueli (1973) oraz *Czas milczenia* Luisa Martína-Santosa (1978).

Florian Śmieja był współzałożycielem i redaktorem londyńskich pism literackich — „Merkuriusza Polskiego” i „Kontynentów”, które zajmowały bardzo ważne miejsce w panoramie literatury emigracyjnej na przełomie lat 50. i 60. XX wieku, stawiając na łączność ze środowiskiem twórców w kraju. Działalność edytorska, literacka i publicystyczna to bardzo ważna sfera aktywności profesora Floriana Śmiei. W 1953 roku zadebiutował tomikiem wierszy *Czuwanie u drzwi*, wydanym w Londynie, w 1964 nakładem Oficyny Poetów i Malarzy ukazał się kolejny — *Powikłane ścieżki*. Jego wiersze znalazły się w antologii *Ryby na piasku* z 1965 roku, przygotowanej przez Adama Czerniawskiego. W 1982 roku Wydawnictwo Literackie w Krakowie opublikowało wybór jego wierszy. Kolejne tomy ukazywały się w Kanadzie — *Kopa wierszy* (1981), *Jeszcze wiersze* (1984), *Przezorność czasu* (1992), *Ziemie utracone* (1994). W 1994 roku ukazał się we Wrocławiu — *Mały wybór wierszy*, w 1998 w Katowicach — *Wiersze wybrane*, równolegle w Kanadzie ukazywały się kolejne tomiki m.in. *Wśród swoich* (1998), *Niepamiętanie* (1999), *Bezrok* (2001). W 1989 roku został wydany wybór wierszy Floriana Śmiei w przekładzie na angielski noszący znaczący tytuł-deklarację poety, polskiego emigranta zamieszkałego w Kanadzie: *Not a Tourist*. Wcześniej, w 1984 roku, razem z Waclawem Iwaniukiem opracował dwujęzyczną antologię twórczości polskich poetów mieszkających w Kanadzie (*Seven Polish Canadian Poets*). Znalazły się w niej utwory m.in. Andrzeja Buszy, Bogdana Czaykowskiego, Janusza Ihnatowicza, z którymi Śmieja współpracował w „Merkuryszu Polskim” i „Kontynentach”. W 1990 roku wydał książkę zawierającą rozmowy z Tymonem Terleckim, Jerzym Pietrkiewiczem, Januszem Ihnatowiczem, Stanisławem Barańczakiem, Krzysztofem Lisowskim, Julią Hartwig i Arturem Międzyrzeckim oraz Waclawem Iwaniukiem noszącą tytuł *Siedem rozmów o poezji*. Już lista rozmówców pokazuje zamysł łączenia doświadczeń twórców krajowych i emigracyjnych. Taki też charakter miała od końca lat 50. działalność literacka, krytyczna i publicystyczna Floriana Śmiei.

Profesor Florian Śmieja nieustrudzenie dokumentuje działalność literacką polskich emigrantów oraz pamięć o ważnych postaciach polskiej diaspory powojennej w Wielkiej Brytanii, Hiszpanii, Kanadzie, Stanach Zjednoczonych, Ameryce Łacińskiej. Własne archiwum literackie przekazał Uniwersytetowi

Rzeszowskiemu. Twórczości literackiej i hispanistycznej profesora Śmiei poświęcono kilka konferencji i książek. W 2011 roku profesor został odznaczony przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego srebrnym medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”. 29 października 2014 roku Senat Uniwersytetu Wrocławskiego podjął uchwałę w sprawie nadania profesorowi Florianowi Śmiei tytułu doktora *honoris causa* Uniwersytetu Wrocławskiego.

Beata Baczyńska

Q.F.F. F.Q.S.

NOS

MARCUS BOJARSKI

IURIS DOCTOR HABILITATUS
IURIS POENALIS PROFESSOR ORDINARIUS
UNIVERSITATIS WRATISLAVIENSIS HOC TEMPORE RECTOR MAGNIFICUS

MARTINUS CIEŃSKI

SCIENTIARUM HUMANARUM DOCTOR HABILITATUS
LITTERARUM POLONICARUM PROFESSOR EXTRAORDINARIUS
FACULTATIS LITTERARUM HOC TEMPORE DECANUS SPECTABILIS

BEATA BACZYŃSKA

SCIENTIARUM HUMANARUM DOCTRIX HABILITATA
LITTERARUM HISPANICARUM PROFESTRIX EXTRAORDINARIA
PROMOTRIX RITE CONSTITUTA

IN VIRUM CLARISSIMUM

FLORIANUM ŚMIEJA

PHILOSOPHIAE DOCTOREM
LITTERARUM HISPANICARUM IN UNIVERSITATE ONTARIONIS OCCIDENTALIS
PROFESSOREM EMERITUM

QUI TERRAE SILESIAE ALUMNUS MOX EXTORRIS
PER AMPLIUS QUATTUORDECIM LUSTRA APUD EXTEROS AETATEM DEGENS
NEC LINGVAE PATRIAE AMOREM NEC VITAE SUAE PROPOSITA
NEC VIRTUTES QUAS A MAIORIBUS ACCEPERAT (INDUSTRIAM SCILICET FIDEM MODESTIAMQUE)
UMQUAM DEPOSUIT

QUI SCHOLAE ILLIUS BRITANNICAE QVAE IN LITTERIS HISPANICIS BAROCAE (UT DICUNT) AETATIS
INQUIRENDIS VERSABATUR PARTICEPS
POLONORUM CUM HISPANIS COMMERCIA LITTERARIA AFFINITATESQUE
SUMMA INGENII SUBTILITATE DETEXIT

QUI ET FABULAS ROMANENSES ET OPERA SCAENICA ET CARMINA
HISPANICE COMPLURIBUS SAECULIS COMPOSITA IN SERMONEM NOSTRUM MIRA ARTE TRANSFERENDO
CIVITATUM IN PENINSULA IBERICA AMERICAQUE MERIDIONALI SITARUM
OPULENTISSIMOS CULTUS ATQUE HUMANITATIS THESAURUS POLONIS APERUIT

QUI MUSARUM AB INEUNTE IAM ADULESCENTIA AMICUS CARMINA ET IPSE PEPIGIT
TUM SAPIENTIAE TUM SIMPLICITATIS PLENA
EAQUE QUIBUS DIVERSA LONGAE VITAE LOCA VARIIQUE EVENTUS IMAGINESQUE
NOTAS SUAS IMPRIMERENT:

NAM ET CICONIAE OPOLIENSES ET TROCHILINAE CANADENSES
ET LACUS HURONORUM ET COEMETERIA MEXICANA
PRATAQUE IUXTA ODERAM POSITA AGGERE AC MOLIS INSTRUCTA
HORTIQUE LONDINIENSES IBI INVENIUNTUR

QUI COMMENTARIOS PERIODICOS QUIBUS „MERKURIUSZ POLSKI NOWY” ATQUE „KONTYNTENTY”
INSCRIPTIONES SUNT EDENDI CURAM AMPLEXUS
AD POLONOS PEREGRE DOMIQUE DEGENTES VINCLIS LITTERARUM INTER SE CONNECTENDOS
MULTUM ATTULIT

QUI POSTQUAM RES PUBLICA POLONORUM DENUO SUI IURIS ESSE COEPIIT
ID PERTINACITER CONTENDIT UT ET DOCTRINA CONSILIOQUE ET PRAELECTIONIBUS COLLOQUIISQUE
ET LIBRIS QUOQUE NOBIS MUNERI DATIS
WRATISLAVIENSES STUDIIS HISPANICIS DEDITOS SUBLEVARET

EX DECRETO FACULTATIS AMPLISSIMIQUE SENATUS

HONORIS CAUSA

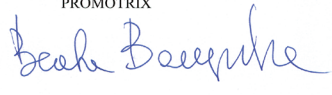
SCIENTIARUM DOCTORIS NOMEN ET HONORES, IURA ET PRIVILEGIA OMNIA CONTULIMUS
IN EIUSQUE REI FIDEM HASCE LITTERAS
UNIVERSITATIS SIGILLO MUNIENDAS CURAVIMUS

WRATISLAVIAE, DIE VI MENSIS MAII ANNO MMXV

H.T. DECANUS

H.T. RECTOR

PROMOTRIX

Diploma de doctor *honoris causa* de la Universidad de Wrocław otorgado al profesor Florian Śmieja

Discurso de Su Excelencia Señor Don Agustín Núñez Martínez, Embajador del Reino de España en Polonia, pronunciado durante la ceremonia de concesión del título de doctor *honoris causa* por la Universidad de Wrocław al profesor Florian Śmieja

Magnífico Rector de la Universidad de Wrocław,
Magníficos Rectores,
Autoridades Académicas,
Profesores y Alumnos de la Universidad de Wrocław,
Damas y Caballeros:

Es para mí un honor, como Embajador de España en Polonia, dirigirme a Vds. en el marco incomparable de esta Aula Leopoldina, con ocasión de la ceremonia de entrega del doctorado *honoris causa* de esta prestigiosa Universidad al profesor Florian Śmieja, insigne hispanista, poeta, ensayista, traductor de literatura española e hispanoamericana, y editor.

En la dilatada trayectoria vital, académica y profesional del profesor Śmieja se aprecian tres cualidades que creo puede decirse que le caracterizan: una es la pasión, otra la constancia, y otra, en fin, la consecuencia.

Pasión por la cultura y por la literatura en lengua española, a cuyo estudio y profundización el profesor Śmieja se ha dedicado con intensidad desde que se licenciara en Filología Hispánica en el King's College de Londres: sus estudios sobre la poesía española del siglo XVII, la dramaturgia del Siglo de Oro o las relaciones entre la literatura hispánica y la polaca son modélicos, como también lo son sus traducciones de *Platero y yo*, de Juan Ramón Jiménez, y de *Tiempo de silencio*, de Luis Martín Santos. Su pasión y su empeño le valieron el reconocimiento y el aprecio de intelectuales y escritores españoles como Antonio Buero Vallejo, Dámaso Alonso o Camilo José Cela.

Constancia, porque allá donde las vicisitudes de la vida le han llevado, primero a Gran Bretaña y, más tarde, a Canadá, se ha esforzado por adaptar-

se a las nuevas circunstancias, sabiendo aprovechar todo el potencial de las instituciones que le han acogido (como la Universidad de Nottingham o la Universidad Western Ontario), con el objeto de desarrollar su pasión, diversificarla y enriquecerla a través del estudio de la literatura comparada o del estudio de las relaciones culturales.

Y, en fin, la consecuencia con sus convicciones personales, que, al finalizar la Segunda Guerra Mundial, le llevó a exiliarse a Gran Bretaña, donde no olvidó, como tampoco más tarde en Canadá, sus raíces polacas, enorgulleciéndose de ellas y cultivando la poesía en su lengua materna —aunque también en su lengua de adopción, el inglés—, sin olvidar su labor como editor tanto de revistas de la emigración polaca, como de obras de la literatura clásica española.

Consecuencia también que, cuando las circunstancias se lo permitieron, no le hizo dudar en regresar a su patria, Polonia, y, concretamente, a la capital de la Baja Silesia y a esta Universidad de Wrocław, que nos acoge, donde dictó cursos de la literatura polaca en el exilio, en el Departamento de Filología Polaca, así como de literatura española e hispanoamericana, en el Departamento de Filología Románica, formando a nuevas generaciones de hispanistas, a los cuadros académicos que hoy, con las máximas garantías que procura una sólida formación, desarrollan la encomiable labor de difundir y popularizar la cultura y la literatura en español en Polonia.

Por los méritos y las cualidades que caracterizan a D. Florian Śmieja, que hoy aquí he tratado de glosar brevemente, la Embajada de España en Polonia ha querido sumarse a esta ceremonia de entrega al profesor Śmieja del doctorado *honoris causa* de esta insigne Universidad de Wrocław y, a su vez, hacerle entrega de la Encomienda de la Orden de Isabel la Católica, que Su Majestad el Rey de España, Felipe VI, ha tenido a bien otorgarle, por su contribución al estudio y a la difusión de la cultura y de la literatura española, distinción por la que le doy, estimado Profesor, mi más cordial enhorabuena.

D. Agustín Núñez Martínez
Embajador del Reino de España en Polonia
En Wrocław, a 6 de mayo de 2015

FELIPE VI, REY DE ESPAÑA

GRAN MAESTRE DE LA ORDEN DE ISABEL LA CATÓLICA
Y EN SU NOMBRE

EL MINISTRO DE ASUNTOS EXTERIORES
Y DE COOPERACIÓN

GRAN CANCELLER DE LA ORDEN

En atención a los méritos y circunstancias que concurren en

Sr. Florian Ludwik Śmieja

Ha tenido a bien otorgarle la Encomienda de la Orden de Isabel la Católica.

*Por tanto, se le conceden los honores, distinciones y uso de las insignias que os
corresponde a tenor de los Estatutos.*

Dado en Madrid, a 22 de abril de 2015

Transcripción del diploma de la Encomienda de la Orden de Isabel la Católica otorgado al profesor Florian Śmieja

Przemówienie prof. Floriana Śmiei wygłoszone podczas uroczystości nadania tytułu doktora *honoris causa* Uniwersytetu Wrocławskiego

Magnificencjo,
Dostojny Senacie i Profesorowie,
Ekscelencjo,
Kochani Przyjaciele!

Wysłuchałem podniosłej eulogii w pięknej mowie Wergiliusza i Horacego i na myśl przyszedł mi moment sprzed ponad 75 lat, kiedy to jako dwunastoletni smyk otworzyłem podręcznik do nauki łaciny z królewskim zapewnieniem, które niepojęty los, ta *fortuna statu variabilis* zmieniła przewrotnie na chyba coś w rodzaju „*Disce puer latine, ego te faciam doctorem honoris causa insigne Universitatis Wratislaviesis*”.

Ale zacznijmy... *ab ovo*?

Kiedy w 1945 roku skończyła się w Europie wojna, władze narzucone Polsce zażądały natychmiastowego rozwiązania Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Byłem wtedy w Szkocji. Brytyjczycy zarządzili apel wszystkich polskich żołnierzy i na nim, ich oficerowie wręczali nam, każdemu z osobna, ulotkę z wezwaniem do powrotu do Polski podpisanym przez angielskiego ministra spraw zagranicznych, Ernesta Bevina. Część kombatantów wróciła, większość rozjechała się po całym świecie. Ci, którzy pozostali w Wielkiej Brytanii, zostali wcieleni do Korpusu Przysposobienia i Rozmieszczenia pod rozkazami Jego Królewskiej Mości Króla Jerzego VI. Ponieważ toczyła się jeszcze wojna z Japonią, straszono, że istniała możliwość wylądowania w innej scenerii konfliktu.

W rzeczywistości jednak, kto miał przydatny fach, szukał lokalnego zatrudnienia. Mój kolega znalazł pracę jako piekarz na szkockich wyspach Orkadach. Ja próbowałem naprawy zegarków, ale w końcu zapisałem się na kurs dla rybaków dalekomorskich, licząc na możliwość dobrych zarobków umożliwiających później studiowanie. Byłem już parę dni w porcie w Aberdeen, gdy dostałem wiadomość, że przyznano mi stypendium na studia humanistyczne w Irlandii. Pukając bowiem do wszystkich drzwi, zająrzałem w Londynie do polskiej kato-

lickiej organizacji Veritas, która zabiegała o pozyskanie w Irlandii miejsc na uniwersytetach na studia przez Anglików nie przewidziane. Wprawdzie lista kandydatów już była zamknięta, ale urzędnik kwalifikujący, ujrawszy na moim świadectwie maturalnym stopień bardzo dobry z łaciny, obiecał miejsce pod warunkiem, że będę studiował łacinę.

Słowa dotrzymałem, do łaciny dołożyłem grekę. Po służbie w wojsku, studiowanie w miłym mieście było wymarzoną wygraną losu. Na uniwersytecie w południowej Irlandii zdumiało mnie, że pięć katedr humanistyki obsadziły kobiety. Moja profesor od literatury angielskiej, Brigid McCarthy, była znakomitą autorką dwu tomów *The Female Pen* – historii brytyjskich pisarek, wybitnej wczesniej pracy o ich dorobku; była koryfeuszem ich walki o równouprawnienie. Prawdziwym jednak dla mnie odkryciem był oferowany na uczelni w Cork język hiszpański, w owych czasach nieznany mi zupełnie i egzotyczny. Z czasem on i jego kraj stać się miały zastępczą ojczyznę i wielkim ukochaniem. Jego piękno i łatwa dla Słowianina wymowa oraz dobry fundament łaciny ułatwiły szybki postęp. Konwersacje z hiszpańskimi rybakami przebywającymi przypadkowo w Irlandii zastąpiły z czasem coraz częstsze odwiedziny Półwyspu Iberyjskiego. Nad wyraz kulturalny i szarmancki profesor Irlandczyk, dr J.G. Healy, okazał się nauczycielem bardzo pomocnym i inspirującym.

Po uzyskaniu licencjatu niespodziewanie zostałem asystentem dra Jerzego Pietrkiewicza w Londynie. Aczkolwiek znalazłem się w aurze języka polskiego, mój szef radził mi pielęgnować język hiszpański, więc zapisałem się na dalsze studia hispanistyczne w King's College w Londynie. (Tu może wtrąć ciekawostkę. Ucząc polskiej konwersacji u Pietrkiewicza, udzieliłem też kilku lekcji polskiego przez hiszpański kuzynowi późniejszego króla Hiszpanii, księciu Adamowi Czartoryskiemu z Sewilli, który z matką i ojczymem pojawił się na krótko w Londynie).

W stolicy Anglii więc zrobiłem magisterium, a potem doktorat.

Seniorem hispanistyki był tam w tym czasie profesor Edward Wilson, wsławiony znakomitym przekładem arcykunsztownego poematu Luisa de Góngora *Soledades*. Jego wiedza o siedemnastowiecznej literaturze i folklorze oraz znajomość wybitnych Hiszpanów były niekwestionowanymi atutami, z których i ja skorzystałem, kiedy przyznawszy mi drobną kwotę, wyprawił do Madrytu z osobistą rekomendacją adresowaną do grona zbierających się regularnie na popołudniową *tertulię* profesorów i uczonych. W ten sposób poznałem byłego dyrektora Biblioteki Narodowej Antonia Rodrígueza-Moñino i potrafiłem korzystać z niezwykłej erudycji, a nawet rzadkich książek wybitnych bibliotekarzy. Wilson poznał już w 1929 roku renomowaną *Residencia de Estudiantes* i w trudnych czasach dyktatury sprowadzał na gościnne wykłady do Londynu wybitnych twórców i pedagogów. On także dał impet do rewizji studiów calderonowskich, przyczyniając się do powstania respektowanej „szkoły brytyjskich calderonistów”, którzy wstawili się znakomitymi interpretacjami teatru Calderóna, jak też wydaniem

krytycznymi jego tekstów. Miałem też jeszcze przyjemność poznać go jako szlachetnego amfitriona, kiedy egzaminując w jego okolicy maturzystów, przez kilka wieczorów zajeżdżałem do Kolegium Emanuela w Cambridge, gdzie mnie podejmował jego gospodarz dobywający spoza wiadomych sobie foliałów butelki znakomitego wina.

Kiedy Wilson odszedł do Cambridge, w King's College w Londynie pojawił się Aleksander Parker, urodzony w Urugwaju, syn konsula, wykształcony w Anglii przez dominikanów, a później w Cambridge. To on wespół z Wilsonem kontynuował studia nad Calderónem i pochylił się nad jego teatrem religijnym, stwarzając o nim kanoniczne teksty. Przejął on pieczę nad moim doktoratem i został moim mistrzem, nie szczędząc czasu i cierpliwości, a potem opieki, polecając mnie na wykładowcę wpierv do London School of Economics, a następnie na Uniwersytet w Nottingham.

Kiedy osiedliłem się w Kanadzie, Parker też zawitał za Atlantyk, najpierw na Jamajkę, a w dalszej kolejności na katedrę w Teksasie. Jako zawołany ogrodnik doświadczył wielkiej satysfakcji, patrząc na bujność i bogactwo przyrody amerykańskiej po klimatycznych ograniczeniach Wysp Brytyjskich.

Ale wśród brytyjskich naukowców i tekstów zdarzyły się też polonika. Miałem szczęście wcześniej natrafić na wydany bodaj we Wrocławiu tekst profesora Stanisława Skiminy o wykładach z poetyki, demonstrujących rewelacyjną teorię konceptu jezuita Macieja Sarbiewskiego, z którą zaznajomiłem natychmiast Parkera, a następnie mojego egzaminatora z Oksfordu, profesora Roberta Pring-Milla.

W 1952 roku z Krakowa przyjechała profesor Stefania Ciesielska-Borkowska i razem pojechaliśmy na pierwszy Światowy Kongres Hispanistów do monumentalnego oksfordzkiego Kolegium Corpus Christi, gdzie zebrali się najwybitniejsi hispaniści z całego świata z nieomal stuletnim, legendarnym Ramónem Menéndezem Pidalem, Dámasem Alonso i Francuzem Marcelem Bataillonem na czele. Zapamiętałem, może przewrotnie, incydent nocnego powrotu niektórych tych luminarzy gramolących się niezdarnie przez okna, jak sztubacy, gdyż bramy kolegium zostały przepisowo zamknięte, a wiekowym intruzom groziła niepyszna defenestracja.

W bibliotece British Museum spotkałem profesora Władysława Folkierskiego i pokazałem mu mój bodaj pierwszy artykuł naukowy tyczący literackich związków polsko-hiszpańskich. Udało mi się obalić tezę profesora Edwarda Porębowicza, który przypisał niezidentyfikowane wiersze szesnastowiecznego poety Sebastiana Grabowieckiego wczesnej literaturze hiszpańskiej. Zamknąłem się na trzy tygodnie w bibliotece British Museum i wertowałem szesnastowieczne teksty hiszpańskie. Po ich zbadaniu sięgnąłem do literatury włoskiej i rozpoznałem wszystkie poszukiwane teksty u Bernarda Tassa (1493-1569). Konkludowałem pochopnie, że udowodniłem, iż Grabowiecki nie znał literatury hiszpańskiej. Kiedy profesor Folkierski zauważył z łagodnym uśmiechem, że tego nie udowodniłem, akceptował

moje poprawione stwierdzenie, że jeżeli takową znał, to znajomość ta nie zostawiła żadnych śladów w jego twórczości.

Wróćmy jednak w rejony nam bliższe. O dzisiejszym wydarzeniu wypada raczej użyć słów mojego opolskiego krajana, wybitnego malarza, profesora Jana Cybisa, który wyróżniony na wystawie w Paryżu miał powiedzieć, że: „znalazł się tam fuksem”. Rozumiem, że to znaczy „przypadkiem, jakimś trafem, szczęśliwym zdarzeniem, zrzędzeniem Nieba”. Niech mi wolno więc będzie sprecyzować, że dziś mam do czynienia z aktem niezwykłej wielkoduszności studentów i moich kolegów oraz szczodrością zacnej instytucji, która mnie przed laty zatrudniła, a teraz honoruje. Gdyby nie dalekowzroczność i przedsiębiorczość profesora Piotra Sawickiego oraz pracowitość pani profesor Beaty Baczyńskiej, nie byłoby wrocławskiego epizodu w moim życiu. Teraz werdykt społeczności akademickiej przyjmuję z wielką wdzięcznością, ale i pokorą, nieprzekonany, że nań zasłużyłem. Bardziej niż własne meritum, widziałbym tu miły przypadek, trafienie na niezwykłych ludzi o bogatych sesamach, które co najwyżej udało mi się otworzyć i z ich skarbów skorzystać. Wśród tych ludzi znalazłem inspirację, zachętę i okazję do twórczej pracy. Nie przywoziłem przecież żadnych nadzwyczajnych cymeliów z Kanady, ale jak ślepej kurze trafiło mi się po latach właśnie w ojczyźnie wyborne ziarno, które przyniosło owoce.

W tej niezwyklej dla mnie chwili muszę także pamiętać o dzielnych poprzednikach i towarzyszach mojej wędrówki. W pierwszym rządzie moje laury należałyby się dziadkowi, czyli jak mawiamy na Opolszczyźnie, starzykowi, Urbanowi Kuligowi, który nawet w najgorszych czasach szalejącego w latach trzydziestych narodowego szowinizmu prenumerował polską prasę i nie tracił wiary w powrót sprawiedliwej macierzy. Następnie myślę o jego córce, a mojej matce, Rozalii, żyjącej w latach nie sprzyjających edukacji kobiet, a lokującej w swoim najstarszym synu nadzieję duchowego wzrostu. To ona przekonała ojca, że warto przenieść mnie ze szkoły powszechnej w Kończycach do „ćwiczeniówki” w Tarnowskich Górach po to, aby umożliwić mi dalszą naukę w gimnazjum, o czym marzyłem.

Wreszcie muszę podziękować mojej dzielnej żonie Zofii, obciążonej czworgiem dzieci, która niemniej przeto pozwoliła mi latać kilkanaście razy do polskich studentów i to na znaczne okresy czasu.

Przed wojną, kiedy jeździłem regularnie na ferie na Opolszczyznę, poznałem dostojną gwarę i mówiących nią zacnych ludzi spod znaku Rodła. Ta wspaniała a topniejąca z czasem garstka w latach ciężkiej próby zdobyła się na niewiarygodny wyczyn: na uchwalenie w Berlinie w 1938 roku pięciu prawd zaleconych dla swoich członków, z których najpiękniejsza, „Polak Polakowi bratem”, dziś jeszcze nie straciła swojej ważności i sądzę, że zasługuje na adopcję przez cały naród jako cenne wiano bohaterskiej sztafety pokoleń.

Prof. Florian Śmieja
Wrocław, 6 V 2015

Tabula gratulatoria

Prof. zw. dr hab. Urszula Aszyk

Instytut Studiów Iberyjskich i Iberoamerykańskich
Uniwersytetu Warszawskiego

Dr hab. Marek Baran, prof. UŁ / prof. UG

Katedra Filologii Hiszpańskiej Uniwersytetu Łódzkiego
Instytut Filologii Romańskiej Uniwersytetu Gdańskiego

Prof. zw. dr hab. Iwona Bartoszewicz

wraz z Instytutem Filologii Germańskiej
Uniwersytetu Wrocławskiego

Dr Grzegorz Bąk

Departamento de Filología Románica,
Filología Eslava y Lingüística General
Universidad Complutense de Madrid

Prof. dr hab. Leszek Berezowski

Instytut Filologii Angielskiej
Prodziekan Wydziału Filologicznego
Uniwersytetu Wrocławskiego

Prof. dr hab. Aleksander Bobko

Rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego

Prof. dr hab. Jerzy Brzozowski

Instytut Filologii Romańskiej
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Dr Helena Buffery

Head of Department, and the Department of Spanish, Portuguese
and Latin American Studies
University College Cork, Ireland

Dr hab. Małgorzata Derkacz

Instytut Informatyki Naukowej i Bibliotekoznawstwa
Uniwersytetu Wrocławskiego

Dr hab. Małgorzata Gaszyńska-Magiera, prof. UW

Instytut Lingwistyki Stosowanej
Uniwersytetu Warszawskiego

Prof. dr hab. Ryszard J. Górecki

Rektor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie

Tomasz Iwasiów

wraz z pracownikami Miejskiej Biblioteki Publicznej
im. Jerzego Fusieckiego w Zabrze

Prof. dr hab. Stefan Kiedroń

Katedra Filologii Niderlandzkiej
Uniwersytetu Wrocławskiego

Prof. zw. dr hab. dr h.c. Marian Kisiel

Instytut Nauk o Literaturze Polskiej im. Ireneusza Opackiego
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Prof. dr hab. Roman Kołacz

Rektor Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu

Czesława Kowalczyk

Radna Miasta Zabrze

Zofia Krzykowska

wraz z pracownikami Muzeum w Tarnowskich Górach

Dr hab. Marek Kuźniak, prof. UW

Instytut Filologii Angielskiej
Uniwersytetu Wrocławskiego

Dra. María Luisa Lobato

Catedrática de Literatura Española, Universidad de Burgos,
con el **Grupo de investigación Proteo-Moretianos**
(moretianos.com)

Prof. Dr. Óscar Loureda Lamas

Vorsitzender des Deutschen Hispanistenverbandes
Universität Heidelberg

Małgorzata Mańka-Szulik

Prezydent Miasta Zabrze

Prof. dr hab. Jan Miodek

Dyrektor Instytutu Filologii Polskiej
Uniwersytetu Wrocławskiego

Mieczysław Orski

Redaktor naczelny miesięcznika „Odra”

Dr hab. Katarzyna Osińska, prof. IS PAN

Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie

Prof. dr hab. Zbigniew Osiński

em. prof. Uniwersytetu Warszawskiego

Mgr Magdalena Pabisiak

Studium Języków Obcych
Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie

Dr hab. Jolanta Pasterska, prof. UR

Kierownik Pracowni Badań i Dokumentacji Kultury Literackiej
Uniwersytetu Rzeszowskiego

Dr hab. Janusz Pasterski, prof. UR

Dyrektor Instytutu Filologii Polskiej
Uniwersytetu Rzeszowskiego

Prof. dr hab. inż. Jerzy J. Pietkiewicz

Prorektor Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej
im. Witelona w Legnicy

Dr hab. Jakub Pigoń, prof. UW

Instytut Studiów Klasycznych, Śródziemnomorskich i Orientalnych
Uniwersytetu Wrocławskiego

Dr. Yolanda Rodríguez Pérez

Capaciteitsgroep Europese studies
Faculteit der Geesteswetenschappen
Universiteit van Amsterdam

Prof. dr hab. Kazimierz Sabik

Instytut Studiów Iberyjskich i Iberoamerykańskich
Uniwersytetu Warszawskiego

Josep Maria de Sagarra Àngel

Director del Instituto Cervantes de Varsovia

Dr hab. Anna Sawicka, prof. UJ

Instytut Filologii Romańskiej
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Prof. dr hab. Piotr Sawicki

em. prof. zw. Uniwersytetu Wrocławskiego
Kierownik Katedry Kultur i Literatur Iberoromańskich
Wyższej Szkoły Filologicznej we Wrocławiu

PhDr. Jitka Smičková, CSc.

Vedoucí katedry romanistiky v letech 2003–2012
Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, Česká republika

Dr hab. Ewa Stala

Instytut Filologii Romańskiej
Uniwersytetu Jagiellońskiego

Dr hab. Bogumiła Staniów, prof. UW

Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa
Prodziekan Wydziału Filologicznego
Uniwersytetu Wrocławskiego

Dr hab. Barbara Stawicka-Pirecka, prof. UAM

Instytut Filologii Romańskiej
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Dr Joanna Studzińska

Instytut Filologii Romańskiej
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Dr Bożena Szalasta-Rogowska

Katedra Międzynarodowych Studiów Polskich
Uniwersytetu Śląskiego

Jan Szulik

Przewodniczący Rady Dzielnicy Kończyce, Zabrze

Dr Włodzimierz J. Szymaniak

Professor Associado
Universidade Jean Piaget de Cabo Verde

Teresa Świło

Poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polskiej VII kadencji

Prof. Dr. Manfred Tietz

Romanisches Seminar
Ruhr-Universität Bochum

Prof. dr hab. Joanna Wilk-Racięska

wraz z Zakładem Hispanistyki IJRiT
Uniwersytetu Śląskiego

Dr Zygmunt Wojski

Instytut Filologii Romańskiej
Uniwersytetu Wrocławskiego

Prof. Dr. Josep-Antoni Ysern i Lagarda

Departamento de Filología Clásica
Universidad Nacional de Educación a Distancia

Prof. dr hab. Andrzej Zawada

Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej
Uniwersytetu Wrocławskiego

oraz

wszyscy pracownicy i studenci

Instytutu Filologii Romańskiej
Uniwersytetu Wrocławskiego

Dr hab. Beata Baczyńska, prof. UW.

wraz z Zakładem Iberystyki

Dr hab. Elżbieta Biardzka, prof. UW.

wraz z Zakładem Językoznawstwa Francuskiego

Dr hab. Justyna Łukaszewicz, prof. UW.

wraz z Zakładem Italianistyki

Dr hab. Maja Pawłowska

wraz z Zakładem Literatury i Kultury Francuskiej

Prof. zw. dr hab. Elżbieta Skibińska

wraz z Zakładem Translatologii

Mgr Urszula Iżycka, kustosz
wraz z Biblioteką Instytutu Filologii Romańskiej

Mgr inż. Anna Terlecka-Łuszczek
Mgr Magdalena Wyderkiewicz
Adam Biernacki